

Бойко Е. А.

Таран А. А.

Национальный университет кораблестроения имени адмирала Макарова

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧАСТИЯ ГОСУДАРСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ РЕГИОНА

Резюме

Исследованы основные теоретические вопросы формирования институциональной среды. Рассмотрены методы государственного регулирования институциональной среды региона, проблемы институционального характера, которые снижают эффективность государственной политики. Предложено внедрить ряд мер, способствующих созданию институциональной среды региона.

Ключевые слова: государственное регулирование, институциональная среда региона, институционализм, институты, государственная региональная политика.

Boyko E. A.

Taran A. A.

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

IMPROVEMENT OF STATE PARTICIPATION IN THE FORMATION OF INSTITUTIONAL ENVIRONMENT IN REGION

Summary

Basic theoretical questions of the formation of the institutional environment are investigated. Methods of state regulation of the institutional environment in the region, institutional problems that reduce the effectiveness of public policy were described. Measures that promote creation of the institutional environment in the region were proposed to introduce.

Keywords: government regulation, institutional environment in the region, institutionalism, institutions, regional policy.

УДК 338

Іртищева І. О.

Арчибісова Д. С.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ СИСТЕМОЮ РЕГІОНУ

Проведено аналіз основних принципів і концепцій логістичного управління, що стало основою для визначення стратегії удосконалення управління логістичною системою у регіоні. Автор показує, що стратегія удосконалення дає змогу побудувати модель управління логістики і є дуже важливою для міжрегіонального розвитку країни.

Ключові слова: логістика, логістична система, регіон, регіональний розвиток.

Постановка проблеми. Управління логістикою на основі її інтегруючої функції залежить від різних факторів, насамперед від рівня розвитку регіону. Логістична діяльність інтегрує усі сфери економіки, аналізує прогресивність упровадження прийомів оптимізації у міжрегіональній діяльності, показує слабкі ланки у складній та багаторівневій системі зав'язків. Неефективне використання ресурсів регіону та його потенціалу призводить до необхідності пошуку шляхів удосконалення моделі управління логістичною діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми удосконалення управління логістичною діяльністю знайшли своє відображення у публікаціях таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: Є.В. Мішенін, З.В. Герасимчук, О.Д. Мороз, Н.М. Дашченко, Ю.В. Чортюк, А.О. Родимченко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Після аналізу фахової літератури було виділено такі невирішені питання: немає чіткої стратегії удосконалення моделі управління логістичною діяльністю; наукові розробки та пропозиції несуть глобальний, а не локальний характер і не є

універсальними; залишається невизначений результат від застосування на практиці стратегії удосконалення управління логістикою у регіонах.

Мета статті полягає у розробці шляхів удосконалення управління логістичною діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. У кожній складній ієрархічній системі є певні недоліки і проблеми функціонування. Логістична система не є виключенням. Окрім того, проблеми виникають із-за недостатньої уваги до значущості цієї галузі на міжрегіональному рівні. Для усунення цих проблем необхідний комплексний аналіз та розробка стратегії удосконалення логістичної діяльності.

Аналіз ефективності використання логістики, управління її ресурсами та потоками ґрунтується на детальному вивченні зв'язків основних категорій логістики (рис. 1).

Учасник міжнародної конференції «Індустріальні парки: можливості і перспективи розвитку промисловості», що відбулась у червні 2014 р. у Львові, О. Лозинець виділяє регіональні транспортно-логістичні системи, складовими яких є

транспортно-логістичні центри локального, регіонального та міжнародного значення. Вони утворюють транспортно-логістичні вузли – центри зростання національної та регіональної економіки. Наявність розвиненої логістичної інфраструктури та професійних транспортно-логістичних центрів надає можливість організувати оптимальні схеми доставки вантажу за інтермодальними та мультимодальними технологіями. Основними завданнями функціонування центрів є забезпечення надання транспортно-логістичних послуг при мінімальних витратах на логістичне обслуговування та логістичну інфраструктуру [2].

Для ефективної діяльності регіонів все ширше використовуються логістичні стратегії, що відображають нові підходи в управлінні та моделюванні логістичних процесів. Ці стратегії допомагають удосконалити використання потенціалу розвитку певної області, налагодити механізм управління матеріальними, транспортними, інформаційними потоками та забезпечити ефективну взаємодію з іншими регіональними системами [3].

Формування регіональної логістичної стратегії – це комплексний, збалансований, впорядко-

ваний та інтегрований механізм, що полягає в управлінні логістичними потоками, покращанні рівня обслуговування та взаємовідносин виробників та споживачів продукції або послуг з метою забезпечення конкурентоспроможного та стійкого розвитку регіонів [3].

Оскільки процес розробки логістичної стратегії регіону є складним та багатоаспектним процесом, то представимо його у вигляді схеми (рис. 2).

Загальний процес розробки логістичної стратегії для регіону в цілому може проводитися в декілька етапів [3]:

1) стратегічний аналіз та оцінка розвитку логістичної системи регіону (здійснюється вибір цілей та місії логістичної стратегії, проводиться внутрішній та зовнішній стратегічний аналіз);

2) визначення критеріїв, за якими буде оцінюватися регіональна логістична система (передбачає виділення критеріїв оцінки розвитку регіональної логістичної системи за напрямками: оцінка рівня логістизації економіки регіону та оцінка логістичного потенціалу регіону);

3) вибір та проектування моделі логістичної стратегії регіону;

4) реалізація стратегії;

5) контроль реалізації логістичної стратегії (контроль її реалізації, що допомагає оцінити рівень виробництва продукції, надання послуг, забезпечення постачальниками та наявності каналів збуту).

Серед основних стратегій можна виділити наступні:

- Стратегії глобалізації, між-регіональної інтеграції, лідерства, які забезпечують розвиток стійких міжнародних зв'язків на різних рівнях розвитку регіональної логістичної системи.

- Стратегія розвитку транспортно-логістичної системи передбачає розвиток транспортних послуг у регіоні і направлена на забезпечення перевезень різними видами транспорту, міжнародні перевезення, доставку товарів «від дверей до дверей», страхування та забезпечення безпеки транспортування.

- Стратегія програмного та інформаційного забезпечення надає можливість ефективно управляти різними видами запасів, управляти та координувати механізми поставок товарів між підрозділами регіональної логістичної системи. Упровадження даної стратегії передбачає використання корпоративних інформаційних систем. До найпоширеніших системи управління: складом, взаємодією з клієнтами, та ланцюгами поставок.

- Стратегія інтенсифікації економічних потоків забезпечує взаємодію регіональних логістичних центрів та регіональних органів влади щодо налагодження та управління рухом економічних потоків як на внутрішньо-регіональному, так і на міжрегіональному рівнях.

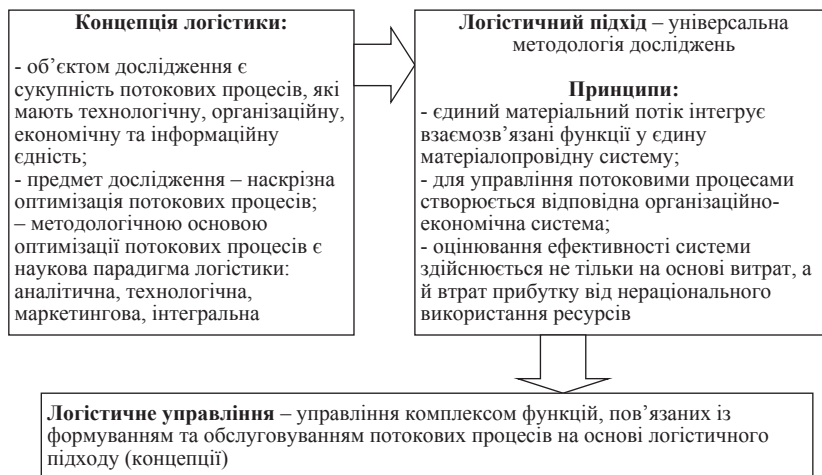

Рис. 1. Зв'язок основних категорій логістики [1, с. 27]

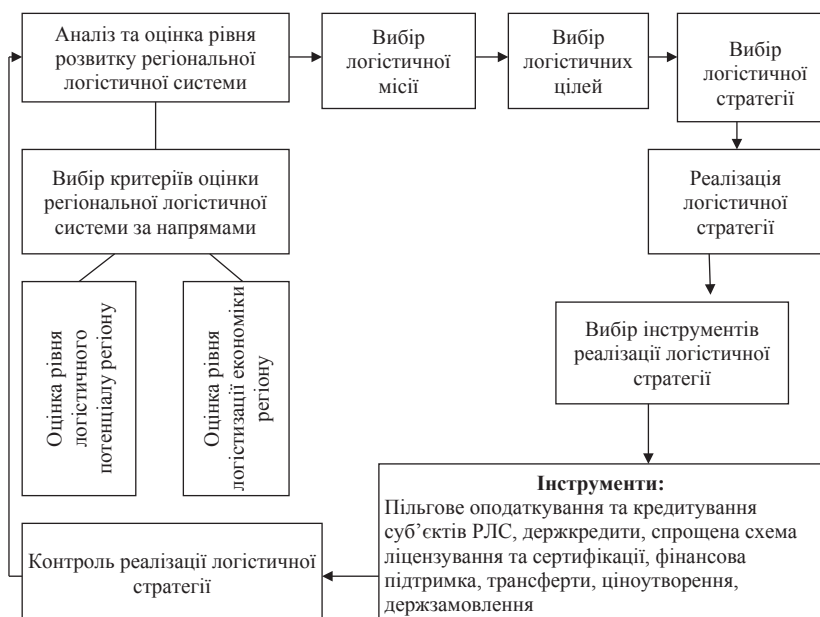

Рис. 2. Процес розробки та реалізації логістичної стратегії регіону [4, с. 560]

- Стратегія нарощення логістичного потенціалу полягає у підвищенні якості обслуговування споживачів за рахунок спеціалізації регіону на конкретних видах діяльності.

Таким чином, упровадження регіональних логістичних стратегій надасть змогу розширити спеціалізацію держави та регіонів; удосконалити процес обслуговування клієнтів; розширити ринки збуту товарів та послуг; підвищити конкурентоспроможність регіонів; скоротити витрати на збут; удосконалити логістичну інфраструктуру регіону [3].

Переваги застосування та впровадження регіональних логістичних стратегій полягають у покращанні економічного та інноваційного розвитку регіону, зменшити вплив негативних факторів на навколишнє природне середовище за рахунок удосконалення транспортної системи області і здатні забезпечити ефективне управління (планування, прогнозування, контроль) процесами регіонального розвитку, узгодження дій центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо формування сталого розвитку в регіонах [3].

Модель управління логістичною діяльністю повинна опиратись на використанні методології логістики в системі міжрегіонального розвитку, а саме:

1. Розвиток економіки регіону слід розглядати як процес відтворення, що охоплює виробництво, розподіл, обмін і споживання товарів і послуг. Регіональний відтворювальний процес є відновленням на якісно новому рівні кругообігу матеріальних, трудових, фінансових і інформаційних ресурсів регіону [7].

Міжрегіональні економічні зв'язки забезпечують формування матеріальних, фінансових і трудових ресурсів відтворювального процесу регіону за рахунок міжрегіонального обміну; взаємодія регіонального відтворювального процесу з економікою країни; участь регіональної системи у формуванні загальнодержавних товарно-матеріальних, фінансово-кредитних, трудових ресурсів, а також у виробництві певної частини національного доходу країни.

Вертикальні (формується загальнодержавними органами управління, міністерствами і відомствами) і горизонтальні (регіональні та місцеві органи влади) економічні зв'язки реалізуються через регіональну логістичну систему, яка формує економічне середовище, необхідне для функціонування всього відтворювального про-

цесу регіону. Через рух матеріального потоку вона забезпечують безперервність регіонального відтворення [5].

2. Створювані взаємозв'язки та взаємозалежності регіонів, зростання рівня відкритості економіки регіонів інтенсифікують налагодження між ними (тобто регіонами) тісних відносин з формування та регулювання товарних, фінансових, трудових та інформаційних потоків. Власне тому останнім часом активно формуються складноструктуровані господарчі суб'єкти та територіальні утворення, зокрема міжгалузеві та міжрегіональні, з метою посилення конкурентних позицій регіону як на державному, так і на міжнародному рівнях [5].

3. З 2008 р. Світовий банк, сприяючи розвитку торгівлі та транспорту в Україні, досліджує питання транспортного, митного, логістичного та технологічного забезпечення зовнішньої торгівлі, виявлення сильних та слабких сторін середовища, в якому здійснюється логістична діяльність в Україні. Було виявлено, що за показниками логістичного забезпечення міжнародної торгівлі або ведення торгівлі рейтинги України нижчі за середні або є незадовільними. Складовими елементами показника ефективності логістики (LPI) були діяльність митної служби, компетентність логістики, рівень міжнародних перевезень, можливість відслідковування вантажів, розвиток інфраструктури, своєчасність доставки. Так, Україна займає за цим показником 73-тє місце у світі (для порівняння: Туреччина – 34-е місце, Польща – 40-е, Румунія – 51-е, Болгарія – 55-е, Білорусія – 74-е, Росія – 99-е місце) [6]. Також було відзначено негативний вплив незбалансованості експорту та імпорту з огляду на той факт, що експорт та транзит основних вантажів і сировинних матеріалів здійснюються переважно залізничними та морськими шляхами. Імпорт – це переважно тарно-штучні вантажі та споживчі товари [7].

Проте методологія логістики в системі міжрегіонального розвитку враховує лише вирішення глобальної міжрегіональної проблематики, в той час як доцільніше будувати модель на основі локальної логістизації.

Кожна регіональна логістична система має неодактові рівні як економічного, так і соціального розвитку. Усі вони мають різноманітні зв'язки не тільки всередині країни, але й за її межами, що підвищує значимість створення логістичної моделі для забезпечення зовнішніх і внутрішніх мате-

Таблиця 1

Задачі регіональної логістичної системи на зовнішньому і внутрішньому рівнях

Внутрішній рівень	Зовнішній рівень
- удосконалення ланцюга «закупівля – виробництво – збут» на рівні регіону	- забезпечення збільшення експорту за імпорту товарів
- покращання транспортного обслуговування споживачів	- покращання міжрегіональних зв'язків з іншими регіонами
- створення логістичних центрів	- забезпечення міжнародного співробітництва
- зниження витрат на транспортування за збут продукції в регіоні	- розвиток транспортної інфраструктури
- зменшення забруднення навколишнього середовища	- залучення міжнародних інвестицій
- розвиток економічних процесів	- збільшення ролі регіону у загальнодержавних економічних процесах
- підвищення зайнятості населення	- зменшення еколого-економічного навантаження на зовнішнє середовище країни в цілому внаслідок вдосконалення управління транспортними потоками
- покращання соціо-еколого-економічної ситуації у регіоні	- покращання ефективної діяльності підприємств різних галузей (хімічної, харчової, транспортної, ЛПК тощо) та забезпечення кооперації і підприємств різних галузей для ефективного управління матеріальними потоками

ріальних потоків. У табл. 1 представлені задачі регіональної логістичної системи на зовнішньому і внутрішньому рівнях [8].

Як видно за табл. 1, задачі стосуються покращення економічної ситуації регіонів, тому необхідно розглянути закордонні моделі управління логістикою.

Згідно з італійською моделлю, ініціатором будівництва елементів регіональної логістичної системи та логістичних центрів є державний сектор, при цьому залучаються місцеві органи самоврядування та регіональні – органи управління міст, регіонів, а також торгово-промислові палати. Крім державного сектору та приватних компаній, залучаються італійські залізні дороги, інші логістичні оператори, перевізники, експедитори, банки, страхові фірми, транспортні компанії. Організаційною формою логістичних центрів у вигляді елементів регіональної логістичної системи є акціонерне товариство, в якому державний сектор має понад 50%. Предметом діяльності керуючої компанії є реалізація інвестицій та координація заходів, пов'язаних з управлінням логістичних центрів. Свобода входження до складу учасників або користувачів необмежена. Загальний інтерес у учасників регіональної логістичної системи полягає в можливості зниження витрат виробництва та обігу, розширенні можливості виходу на закордонні ринки; отриманні спеціалізованих послуг тощо [8].

Особливість німецької моделі створення логістичних центрів полягає у тому, що її основою є фінансова підтримка інвестицій з боку федеральних земель і місцевого самоврядування, які залучають грошові кошти в рамках різних моделей фінансування інвестицій. Участь державного сектору базується на федеральних законах і законах федеральних земель. У рамках прийнятого плану з розвитку логістичних центрів федеральний бюджет бере участь у фінансуванні інвестицій через Німецькі залізничні дороги (у відповідності

з федеральним законом, федеральний уряд володіє понад 50% їх акцій), а також допомагає бюджетам федеральних земель дотаціями, цільовими дотаціями і поворотними кредитами по конкретних інвестиціях. Ініціаторами та суб'єктами РЛС у німецькій моделі можуть бути: федеральний уряд, уряди федеральних земель, органи місцевого самоврядування, торгово-промислові палати, департамент планування, транспортні компанії. Ініціатори створюють організацію з розвитку у формі товариства з обмеженою відповідальністю, яке відповідає за розробку програми будівництва логістичного центру та необхідних документів; пошук інвестора і фінансових коштів; покупку і освоєння земельних ділянок; нагляд за будівництвом даного центру [8].

Висновки. Отже, велике значення для регіонального розвитку, ефективного використання його ресурсного потенціалу має необхідність розробки та застосування регіональної логістичної стратегії.

Зокрема, в рамках регіональної логістичної стратегії необхідно вирішити такі питання:

- формування структурно-функціональної основи (економічної, політичної, соціальної) регіональних логістичних систем у сучасних умовах економіки;
- удосконалення методики аналізу та оптимізації логістичних процесів;
- розробка та поступове удосконалення моделі логістичного управління регіональним розвитком.

Для вирішення цих питань необхідно мобілізувати центральні та місцеві органи управління для стимулювання розвитку логістичного бізнесу та залучення іноземних інвестиційних ресурсів. Це дозволить удосконалити логістичну інфраструктуру, підготувати кадри і менеджерів всіх ланок.

Запропонована стратегія та модель дозволять підвищити конкурентоздатність регіонів і будуть сприяти розвитку ринку логістичних послуг в Україні.

Список літератури:

1. Екологоорієнтоване логістичне управління виробництвом : [монографія] / Є.В. Мішенін [та ін.] ; за наук. ред. д.е.н., проф. Є.В. Мішеніна. – Суми : Папірус, 2013. – 260 с.
2. Матеріали міжнародної конференції «Індустріальні парки: можливості і перспективи розвитку промисловості» (Львів, 5–6 червня 2014 р.) / Інститут регіонального розвитку у Львові, Міська громада м. Любачів. – Львів, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.institute.lviv.ua/conference/index.php/uk/>.
3. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновацій у маркетингу» (Суми, 27–29 вересня 2012 р.) / Сумський регіональний центр інтелектуального розвитку Українська асоціація маркетингу. – Суми, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29091/1/Rodymchenko.pdf>.
4. Герасимчук З.В. Стратегічні пріоритети розвитку регіональних логістичних систем / З.В. Герасимчук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика». – 2013. – № 690. – С. 560.
5. Мороз О.Д. Об'єкт, предмет та принципи регіональної логістики / О.Д. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика». – 2010. – № 669. – С. 75–84 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7740/1/11.pdf>
6. Global Rankings 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org/lpi.
7. Дащенко Н.М. Розвиток логістичних центрів на сучасному етапі / Н.М. Дащенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Upsal/2009_6/09_dnmcp.pdf.
8. Чортюк Ю.В. Формування регіональних логістичних систем в Україні / Ю.В. Чортюк, А.В. Євдокимов, А.О. Родимченко // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. – № 62. – С. 79–84.

Иртышева И. О.
Арчибисова Д. С.

Национальный университет кораблестроения имени адмирала Макарова

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СИСТЕМОЙ В РЕГИОНЕ

Резюме

Проведен анализ основных принципов и концепций логистического управления, что стало основой для определения стратегии совершенствования управления логистической системой в регионе. Автор показывает, что стратегия совершенствования позволяет построить модель управления логистики и является очень важной для межрегионального развития страны.

Ключевые слова: логистика, логистическая система, регион, региональное развитие.

Irtysheva I. O.
Archybisova D. S.

National University of Shipbuilding named by admiral Makarov

ECONOMIC DIAGNOSIS OF GOVERNANCE MODEL OF LOGISTICS SYSTEM IN THE REGION

Summary

The analysis of the basic principles and concepts of logistics management is held. This became the basis for the definition of strategies for improving the management of the logistics system in the region. The author shows that the strategy of improving allows you to build the management model of logistics and are very important for the development of inter-regional countries.

Keywords: logistics, logistics system, the region, the regional development.

УДК 336.77:334.012.64

Королович О. О.

Мукачевський державний університет

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТНО-РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті наведена характеристика специфіки розвитку малого бізнесу як перспективного напрямку створення конкурентно-ринкового середовища України. Так, автором доведено, що успіх ринкових перетворень та ефективність розвитку регіональної господарської системи значною мірою залежить від того, чи вдасться реалізувати потенціал малого підприємництва, як динамічного та високо мобільного сектору економіки. Зокрема, малий бізнес формує саме ті елементи регіональної господарської системи, без яких регіональна економіка не можуть розвиватися. Виділені положення формують умови для створення сучасної парадигми розвитку малого бізнесу в Україні.

Ключові слова: господарська система, малий бізнес, підсистема задоволення споживчих запитів, підсистема зайнятості місцевого населення, інвестиційні проекти.

Постанова проблеми, її актуальність та зв'язок із науковими завданнями. Науковцями (зокрема, Фединець Н.І., Мироновим Ю.Б., Гонською М.Р. [11], Бей О., Томсоном Г. [3]) доведено, що успіх ринкових перетворень та ефективність розвитку регіональної господарської системи, значною мірою, залежить від того, чи вдасться реалізувати потенціал малого підприємництва, як динамічного та високо мобільного сектору економіки.

Зокрема, слід погодитись, із твердженнями Бей О., Томсон Г., що малий бізнес формує елементи господарської системи, без яких регіональна економіка не здатна розвиватися [3, с. 9; 4], у т.ч.: 1) підсистему задоволення споживчих запитів (це пов'язано з тим, що суб'єкти малого бізнесу функціонують переважно на локальному ринку); 2) підсистему зайнятості місцевого населення (так, малий бізнес, сприяє широкій зайнятості місцевого населення і забезпечує зростання його доходів); 3) підсистему стимулювання підприємницької діяльності (це пов'язане з тим, що малий бізнес активізує використання ресурсного потенціалу регіонів); 4) підсистема інноваційного розвитку економіки

регіону (так, малий бізнес чутливий до інновацій, тому, сприяє інноваційному розвитку економіки регіону, забезпечуючи її конкурентоспроможність, гнучкість, мобільність, здатність до структурних та технічних зрушень). У зв'язку з цим саме розвиток малого бізнесу визначається як один із найбільш перспективних напрямів створення конкурентно-ринкового середовища регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми малого бізнесу знайшли широке відображення у вітчизняній та зарубіжній літературі. Так, виділяється фундаментальна праця Бей О., Томсона Г. [3], яка присвячена розробці стратегій розвитку малого бізнесу на регіональному рівні. Зокрема, науковцями здійснено загальний огляд тенденцій та факторів розвитку малого бізнесу у світі та сформовано загальні підходи до стратегічного управління його розвитком (на рівні окремої регіональної господарської системи). Цікавими є праці Фединець Н.І., Миронова Ю.Б., Гонської М.Р. [11], Киндзерського Ю. [5], якими окреслена специфіка деформації інституту власності в Україні та формування малого бізнесу (як ефективного